

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/140/2019
Identifikačné číslo spisu: 2513206405
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2513206405.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Viery Petrikovej a JUDr. Jany haluškovej, v spore žalobcu: S.. N. I., nar. XX.X.XXXX, bytom P. XX, D., zastúpený JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, advokátom, Jarmočná 2264/3, Šaľa, proti žalovanej: Slovenská republika konajúca prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti SR, Račianska 71, Bratislava, o náhradu škody a zaplatenie nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 26C/201/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. novembra 2018 sp. zn. 11Co/126/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom Okresného súdu Galanta zo dňa 12. decembra 2016, č. k. 26C/201/2015-206 bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 1.955.000 eur z titulu nezákonného rozhodnutia do 3 dní. Vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol a žalobcovi priznal 96 % náhrady trov konania a trov právneho zastúpenia. Z odôvodnenia rozsudku vyplynulo, že žalobca sa žalobou, v priebehu konania zmenenou, domáhal na žalovanej zaplatenia sumy 2.000.000 eur z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Nárok uplatnený žalobou pozostával z dvoch čiastkových nárokov, a to náhrady škody za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením vo výške 1.955.000 eur a náhrady škody za väzbu v trvaní 88 dní vo výške 45.000 eur. Právne súd vec posúdil podľa § 27 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003, § 1 ods. 1, § 2, § 5 ods. 1 a 2, § 22 ods. 1, § 23 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu, podľa § 3 ods. 1, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 OZ. Súd sa najskôr vysporiadal s tým, ktorý zo zodpovednostných zákonov treba aplikovať na predmetnú vec. Nezákonné rozhodnutia, z ktorých si uplatnil žalobca náhradu škody aj nemajetkovej ujmy boli vydané dňa 9.9.1999 uznesenie Okresného úradu vyšetrovania PZ Trnava, ČVS: OUV-415/TT-99 o vznesení obvinenia pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia a dňa 14.9.1999 bolo vydané uznesenie Okresného súdu Trnava, sp. zn. Tpr 121/99, ktorým bol žalobca vzatý do väzby. Obe tieto uznesenia boli vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., takže rozhodujúcim

pre posúdenie danej veci je práve zákon č. 58/1969 Zb. Ďalej sa súd zaoberal, vzhľadom na zásadu hospodárnosti, uplatnenou námietkou premlčania proti obom čiastkovým nárokom, kde dospel k záveru, že čiastkový nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy 45.000 eur za vykonanú väzbu v trvaní 88 dní je premlčaný, a to v súlade s ustanovením § 23 zákona č. 58/1969 Zb., kde rozhodujúcim momentom pre začatie plynutia premlčacej doby je právoplatný, v danom prípade oslobodzujúci, rozsudok. Rozsudok Okresného súdu Piešťany sp. zn. 1T/74/2009 nadobudol právoplatnosť dňom 26.5.2010, kde prvým nasledujúcim dňom začala plynúť jednoročná premlčacia doba, ktorá uplynula dňa 26.5.2011, pričom žaloba bola podaná až dňa 9.5.2013. Odlišne súd vyhodnotil námietku premlčania druhého čiastkového nároku, a to zaplatenia sumy 1.955.000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy (škody podľa zákona č. 58/1969 Zb.) za vznesenie obvinenia, tu je premlčanie upravené v ustanovení § 22 zákona č. 58/1969 Zb. kombináciou subjektívnej trojročnej a objektívnej desaťročnej premlčacej doby. Kým začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je viazaný na subjektívnu skutočnosť vedomosti o škode, druhou vetou prvého odseku špecifikovanou na vedomosť o zrušovacom rozhodnutí, za ktoré v danom prípade treba považovať oslobodzujúci rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26.5.2010, možno vyvodit' záver, že subjektívna premlčacia doba uplynula po troch rokoch od jeho právoplatnosti, a to 26.5.2013. Žaloba bola podaná pred týmto dátumom. Súd mal za to, že subjektívna trojročná premlčacia doba neuplynula. Objektívna premlčacia doba v trvaní desať rokov začína plynúť od doručenia (oznámenia) nezákonného rozhodnutia. V danom prípade sa jedná o uznesenie zo dňa 9.9.1999, ktoré bolo žalobcovi doručené najneskôr dňa 13.9.1999, takže objektívna premlčacia doba uplynula najneskôr 13.9.2009. Dňa 9.5.2013 bola podaná žaloba, čo je zjavne po uplynutí tejto lehoty. Súd však mal za to, že akceptácia námietky premlčania vo vzťahu k tomuto čiastkovému nároku by bola v rozpore s ustanovením § 3 ods. 1 OZ z dôvodu, že ku dňu uplynutia objektívnej premlčacej doby ešte nebolo právoplatne ukončené trestné stíhanie. Oslobodzujúci rozsudok tu pritom má účinky zrušujúceho rozhodnutia vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia zo dňa 9.9.1999. Súd sa tu stotožnil so záverom NS SR publikovaným pod č. R 70/1994, podľa ktorého ten, proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, alebo kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa ustanovenia § 1 až 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Akceptácia vznesenej námietky premlčania a následný zánik vymáhateľnosti čiastkového nároku by v tomto prípade bola v priamom rozpore aj s ustanovením § 3 ods. 1 OZ, preto uvedený čiastkový nárok súd za premlčaný nevyhodnotil. Súd preskúmal splnenie všetkých zákonných predpokladov pre úspešné uplatnenie si nároku podľa § 1 až 4 zákona č. 58/1969 Zb. a dospel k záveru, že ich splnenie je preukázané, a to okrem už uvedených vyššie ako aj vo vzťahu k § 3 zákona, kde z pripojeného trestného spisu mal za preukázané, že nielen voči samotnému uzneseniu o vznesení obvinenia, ale voči všetkým rozhodnutiam vydaným v predmetnom trestnom konaní využil žalobca riadne opravné prostriedky včas a riadne. K výške škody mal súd za preukázané, že vykonaným trestným stíhaním začatým uznesením o vznesení obvinenia, ktoré kompletne trvalo 11 rokov, sa žalobca dostal v porovnaní so situáciou pred vznesením obvinenia do výrazne horšej situácie, a to nielen v rodinnom, súkromnom živote ale uvedené stíhanie malo negatívny dopad aj na jeho ekonomickú situáciu. Náhrada nemajetkovej ujmy vyčíslená pre daný čiastkový nárok na sumu 1.955.000 eur za celkové trvanie trestného stíhania 11 rokov konkrétne 3912 dní, je podľa názoru súdu primeraná, ide o sumu približne 500 eur na deň, pričom vzhľadom na neexistenciu zákonných limitov pre jej určenie, vychádzajúc z okolností preukázaných v konaní vzhľadom na postoj žalovanej vo vzťahu k predbežnému prerokovaniu nároku, vzhľadom k intenzite a kvalite ujmy žalobcu, v neposlednom rade aj s prihliadnutím na jeho profesiu a ekonomický dopad, je jej primeranosť nesporná. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 CSP, kde žalobca ako takmer úspešná strana sporu - úspech v pomere 98 % má po zohľadnení miery neúspechu 2 %, právo na náhradu trov konania a právneho zastúpenia vo výške 96 %.

2. Na odvolanie žalobcu a žalovanej Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 21. novembra 2018 sp. zn. 11Co/126/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a III. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a vo výroku II. zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.000 eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

2.1. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdenie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým určil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 1.955.000 eur z titulu nezákonného rozhodnutia (uznesenie o začatí trestného stíhania) a vo zvyšnej časti súd žalobu

zamietol (o zaplatenie 45.000 eur za väzbu v trvaní 88 dní) z dôvodu premlčania tohto nároku.

2.2. Odvolací súd skonštatoval, že z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že uznesením Okresného úradu vyšetrovania PZ Trnava, ČVS: OUV-415/TT-99 zo dňa 9.9.1999 bolo proti žalobcovi vznesené obvinenie pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia. Následne uznesením Okresného súdu Trnava, sp. zn. Tpr 121/99, zo dňa 14.9.1999, bol žalobca vzatý do väzby, a to od 13.9.1999 od 10.10 hod. do 9.12.1999, kedy došlo na základe uznesenia Okresnej prokuratúry Trnava, sp. zn. Pv 897/99-85 zo dňa 9.12.1999 k jeho prepusteniu na slobodu, pričom tak vo väzbe žalobca strávil 88 dní. Rozsudkom Okresného súdu Piešťany sp. zn. 1T/74/2009 zo dňa 3.5.2010 došlo k oslobodeniu žalobcu spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok spáchal obžalovaný. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 26.5.2010. Súd prvej inštancie preto správne určil, ktorá skutočnosť ani nie je medzi stranami sporu spornou, že na predmetnú vec je nutné aplikovať zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu, keď v súlade s ustanovením § 27 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa spravuje doterajšími predpismi. Obe uznesenia, z ktorých si žalobca uplatňuje nárok, teda uznesenie o začatí trestného stíhania ako aj uznesenie o vzatí do väzby boli vydané v roku 1999, teda za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb..

2.3. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nárok na náhradu škody za väzbu zaručuje nielen vnútroštátna právna úprava zákon č. 58/1969 Zb. vykonávajúci článok 46 ods. 3 Ústavy SR, ale aj článok 5 ods. 5 Dohovoru, v zmysle ktorého každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a každý, kto bol obeťou zatknutia a zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa škodou v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru rozumie škoda materiálna tak i nemateriálna. K žalovanej uplatnenej námietke premlčania nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy uviedol, že z viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR napr. sp. zn. 3Cdo/191/2017 vyplýva, že zákon č. 58/1969 Zb. obsahuje v § 23 osobitnú špeciálnu, vo vzťahu k Občianskemu zákonníku právnu úpravu premlčania, podľa ktorej sa právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe alebo treste premlčí za rok odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť oslobodzujúce rozhodnutie alebo rozhodnutie odsudzujúce na miernejší trest, alebo rozhodnutie, ktorým bolo trestné konanie zastavené. Podľa všeobecnej právnej úpravy Občianskeho zákonníka (§ 101) premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Povahu osobitného predpisu vo vzťahu k OZ pri posudzovaní premlčania zákon č. 58/1969 Zb. nemá, nakoľko zodpovednostný zákon pojem právo na náhradu nemajetkovej ujmy nepozná a preto je vylúčené tiež to, aby mohol upraviť podmienky výkonu ním nepoznaného práva vrátane premlčania. Odvolací súd tak dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 OZ, ktorá doba začala plynúť nasledujúcim dňom po dni, kedy nastala právoplatnosťou rozsudku, ktorým bol žalobca oslobodený spod obžaloby, t. j. 26.5.2010 došlo k nezákonnosti väzby vykonanej žalobcom, nasledujúci deň po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku, t. j. 27.5.2010 začala plynúť trojročná premlčacia doba, ktorá uplynula najneskôr dňa 27.5.2013. Žaloba bola na súd prvej inštancie podaná dňa 9.5.2013, teda pred uplynutím premlčacej lehoty, a preto súd prvej inštancie nesprávne posúdil nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za vykonanú väzbu ako premlčaný.

2.4. Odvolací súd tak mal za to, že nárok na odškodnenie za väzbu v zmysle článku 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) sa priznáva aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bolo trestné stíhanie zastavené alebo bol obžalovaný oslobodený spod obžaloby (rozhodnutie NS SR 4Cdo/177/2005). Žalobca si žalobou uplatnil výšku nemajetkovej ujmy za väzbu v sume 45.000 eur, čo je približne 500 eur za 1 deň väzby, ktorá trvala v danom prípade 88 dní. Odvolací súd túto požadovanú sumu považoval za neprimerane vysokú. Uviedol, že v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu je povinnosťou všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov Slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie ako aj judikatúry ústavného súdu a EŠLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb.. Zákon č. 514/2003 Z. z., ktorý nahradil zákon č. 58/1969 Zb., v znení zákona č. 517/2008 Z. z. v ustanovení § 17 ods. 4 stanovuje minimálny limit výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 zákona č. 514/2003 Z. z. a to tak, že jej výška je najmenej 1/30-tina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za

predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody, pričom v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 412/2012 Z. z. výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa § 17 ods. 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je podľa poznámky pod čiarou zákon č. 215/2006 Z. z.. Zákonom č. 412/2012 Z. z. bol teda stanovený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Napokon ESLP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávajú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. *Ilpalehty a Karhuvaara v. Fínsko*). Takže z uvedených zákonov vyplýva, že by sa výška priznanej náhrady mala pohybovať minimálne od sumy 2.769 eur (1/30-tina nominálnej mesačnej mzdy v hospodárstve za rok 2017) do výšky 21.750 eur (50-násobok minimálnej mzdy v roku 2017). Pri úvahe súdu je možné vychádzať z terajšej úpravy v zákone č. 514/2003 Z. z., kde sa výška nemajetkovej ujmy určuje s prihliadnutím najmä na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, na závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení. Žalobca v konaní uviedol, že nezákonná väzba vážnym spôsobom zasiahla do jeho súkromia, rodinného života, priniesla mu najmä existenčné problémy v rodine, svedok Q. finančne pomohol rodine, žalobca bol odlúčený od detí, pričom najmä dcéra to znášala ťažko, manželka prežívala intenzívne stavy neistoty ohľadne trvania väzby, ktorá mala rovnako negatívny dopad na podnikanie žalobcu a jeho povest'. Uvedené skutočnosti svedok preukazoval, a to svedeckou výpoveďou svedka X. Q., ktorý potvrdil, že rodina žalobcu trádala finančne počas výkonu väzby, požičal im značnú sumu peňazí. Bol to pre okolie šok, nakoľko žalobca bol úspešný právnik, mal širokú klientelu, rozbehnutú firmu, ktorá sa jedného dňa zastavila. Dcéra žalobcu uviedla, že v čase vzatia do väzby svojho otca bola ešte malá, navštevovala prvý stupeň základnej školy, myslela si, že ju otec opustil. Keďže sa jej rodičia rozvádzať, matka sa ju snažila pred negatívnym dopadom trestného stíhania chrániť, o otcovi jej nič nechcela hovoriť. Dlhoročne bola v tom, že ju otec opustil, čo ju poznačilo. Syn žalobcu potvrdil, že zo zadržania otca bol v šoku, bol v tom čase na strednej škole.

2.5. Odvolací súd tak považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 5.000 eur, a to vzhľadom na spoločenské postavenie žalobcu, jeho povolanie, keď tento bol advokátom. V dôsledku väzby sa v jeho rodine zhoršila finančná situácia, čo súd považoval za preukázané výpoveďou svedka X. Q.. Vzatie do väzby zle znášali deti, čo žalobcu trápilo a čo mohol pociťovať ako ujmu, keď ako rodič v očiach detí zlyhal. Následky vo sfére súkromného života žalobcu nepreukázal a ani intenzitu závažnosti (napr. zdravotné problémy svoje alebo členov rodiny vzniknuté v súvislosti s výkonom väzby), následky v spoločenskom uplatnení a v profesijnom živote spočívali v tvrdenej strate klientov počas väzby, keď nemohol vykonávať riadne svoju prácu, čo súd považoval za možné a pravdepodobné.

2.6. Pokiaľ sa týka náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, tak odvolací súd tu poukázal na nález ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 754/2016 z 24.1.2017, v zmysle ktorého ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby (či zastavením trestného stíhania) je však potrebné hľadať nielen v článku 46 ods. 3 Ústavy a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd ale vo všeobecnej rovine aj v princípoch materiálneho právneho štátu. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žalobca má nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania z dôvodu nezákonného uznesenia o jeho začatí, nakoľko toto sa právoplatne skončilo inak než odsúdením, aj keď bolo trestné stíhanie začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., avšak len za predpokladu preukázania, že mu nemajetková ujma vznikla. Pokiaľ sa týka žalovanou namietaného premlčania tohto nároku, odvolací súd mal za to, že aj pri tomto nároku je potrebné aplikovať na premlčanie ustanovenie § 101 OZ tak, ako už uviedol pri nároku nemajetkovej ujmy za väzbu, pričom nárok premlčaný nie je. Odvolací súd však považoval súdom priznanú výšku nemajetkovej ujmy 1.955.000 eur za absolútne neprimeranú a doposiaľ nepreukázanú a navyše v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnenú, keď súd prvej inštancie vo svojom odôvodnení ani neuviedol preukázanie vzniku nemajetkovej ujmy a ani výšky priznanej náhrady, uviedol len žalobcom tvrdené skutočnosti, o ktoré opiera svoj nárok a

skonštatoval, že tieto skutočnosti sú spôsobilé k priznaniu uvedenej sumy, ktorú považoval za primeranú. Rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti o priznaní sumy 1.955.000 eur zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Podľa jej názoru je dovolanie dôvodné, lebo napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

3.1. Žalovaná trvala na tom, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je možné priznať aj podľa zákona č. 58/1969 Zb., a to správnym výkladom pojmu škoda v kontexte čl. 5 ods. 5 Dohovoru a zároveň je nevyhnutné z dôvodu existujúcej špeciálnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 58/1969 Zb. aplikovať na nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy ustanovenie § 23 zákona č. 58/1969 Zb. viažuce sa na titul nároku a nie všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní, čo zároveň považovala za právnu otázku, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená, pretože hoci existuje rozhodnutie odvolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/191/2017, ide len o jediné rozhodnutie, čo nemožno považovať za ustálenú prax odvolacieho súdu. Ustanovenie § 23 zákona presne stanovuje lehotu pre uplatnenie tohto nároku, a to 1-ročnú premlčaciu dobu, pri aplikovaní ktorého ustanovenia prišlo v posudzovanej veci k premlčaniu nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy 26.5.2011 avšak žaloba bola na súd prvej inštancie podaná až 9.5.2013, teda zjavne po uplynutí 1-ročnej premlčacej lehoty.

3.1.2. Podľa žalovanej zákon č. 58/1969 Zb. neviaže aplikáciu § 23 na formu, resp. typ uplatnenej náhrady škody, ale na samotný titul, na základe ktorého sa žalobca svojho nároku domáha, tzn. že 1-ročná objektívna premlčacia doba upravená v § 23 sa vzťahuje na nezákonné rozhodnutie o väzbe alebo nezákonné rozhodnutie o výkone trestu odňatia slobody, nie na druh škody, t. j. skutočnú škodu, ušlý zisk alebo nemajetkovú ujmu. Aj v prípade použitia čl. 5 ods. 5 Dohovoru je totiž základ nároku daný ustanoveniami zákona č. 58/1969 Zb., a to vrátane ustanovení o podmienkach premlčania nároku, ktoré sa naň v celom rozsahu vzťahujú. V posudzovanej veci je potrebné aplikovať § 23 zákona č. 58/1969 Zb. o premlčaní vo vzťahu k titulu, na základe ktorého sa žalobca náhrady nemajetkovej ujmy domáha a nie vo vzťahu k druhu škody. Podľa žalovanej zákon č. 58/1969 Zb. je oproti Občianskemu zákonníku „lex specialis“, pričom niet dôvodu nachádzať titul nároku v zákone č. 58/1969 Zb. a následne ignorovať iné jeho ustanovenia (o premlčaní) len z dôvodu, že môžu byť pre žalobcu nevýhodnejšie. Žalovaná svoje tvrdenia oprela aj o rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2012 sp. zn. I. ÚS 430/2011, z ktorého vyplýva, že „pokiaľ je premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom zákonom o zodpovednosti štátu za škodu upravené, nie sú splnené predpoklady na použitie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka.“

4.1. Žalovaná považovala za nesprávne vyriešenú aj otázku primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. s ohľadom na platné a účinne vnútroštátne predpisy upravujúce aj iné finančné kompenzácie. Podľa názoru žalovanej priznaná náhrada nemajetkovej ujmy žalobcovi vo výške 5 000 € za 88 dní väzby je neprimerane vysoká. Poukázala na judikatúru Najvyššieho súdu SR, podľa ktorej je potrebné, aby súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy aplikoval voľnú úvahu aj v kontexte s inými hmotnoprávnymi predpismi, ktoré odškodnenie priamo upravujú, a to konkrétne zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, pričom v zmysle jeho záverov nie je možné osobám domáhajúcim sa náhrady nemajetkovej ujmy priznávať vyššie alebo porovnateľné sumy ako v prípadoch, ak bola trestným činom spôsobená smrť alebo ujmy na zdraví (rozhodnutie 6MCdo/15/2012). V tejto súvislosti zdôraznila, že podľa zákona č. 215/2006 Z. z. za najzávažnejší dôsledok (smrť) možno priznať maximálnu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50 násobku minimálnej mzdy, čo by v prípade žalobcu predstavovalo sumu vo výške 5 975 € (119,50 € minimálna mzda za rok 1999, kedy bol žalobca vo väzbe x 50). Namietala, že odvolací súd nálezite nezdôvodnil, v čom je žalobcom pocitovaná ujma za 88 dní strávených vo väzbe porovnateľná smrteľnému následku trestného činu. Podotkla, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že síce poukázal na judikatúru NSSR, Ústavného súdu SR a ESLP, avšak v danej veci už limity tam zakotvené nezohľadnil. Poukázala na rozhodnutie ESLP Karhuvaara a Iltahethi v. Fínsko, rozhodnutia NSSR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/5/2012, 3Cdo/7/2017 a

3Cdo/19/2018, z ktorých vyplýva, že všeobecný súd pri rozhodovaní o priznávaní a určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je povinný vychádzať z hmotnoprávnych predpisov, ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu, napr. zákon č. 215/2006 Z. z. Mala za to, že odvolací súd tento zákon pri rozhodovaní nebral do úvahy dôsledne, a preto sa dopustil odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

4.2. Vzhľadom na uvedené žalovaná žiadala rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 3 CSP zmeniť a žalobu v časti nemajetkovej ujmy zamietnuť, alternatívne dovolaním napadnuté rozhodnutie podľa § 449 ods. 1 a § 450 CSP v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť príslušnému súdu na ďalšie konanie.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v danom prípade dovolací dôvod nie je daný, pričom svoje tvrdenia oprel o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu Českej republiky - sp. zn. 31Cdo/619/2011 (R 115/2012), sp. zn. 31Cdo/3916/2008, sp. zn. 25Cdo/762/2004, nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 590/08. Trval na tom, že náhrada nemajetkovej ujmy nie je náhradou škody, preto sa na ňu nevzťahujú ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. o premlčaní, pretože tieto upravujú len premlčanie náhrady skutočnej škody a ušlého zisku, nie premlčanie náhrady nemajetkovej ujmy. Z uvedeného dôvodu je potrebné aplikovať na tento prípad všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu, ktorá vyplýva z ustanovení Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na uvedené navrhol dovolanie odmietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania v plnej výške.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalovaná, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, nie však dôvodné.

7. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa názoru dovolacieho súdu žalovaná v dovolaní náležite konkretizovala zásadnú právnu otázku (bod 4.1. tohto rozhodnutia), riešenú odvolacím súdom. V ďalšom bolo preto potrebné posúdiť, či ide o otázku, dovolacím súdom neriešenú.

8. Žalovaná za podstatu nesprávnosti právnych záverov odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd nesprávne posúdil parciálnu právnu otázku, keď na nárok žalobcu spočívajúci v náhrade nemajetkovej ujmy nesprávne aplikoval všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní, namiesto špeciálnej právnej úpravy o premlčaní obsiahnutej v § 23 zákona č. 58/1969 Zb.

9. „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že existuje rozsudok najvyššieho súdu z 21. júna 2018 sp. zn. 3Cdo/191/2017, ktorý totožnú otázku vyriešil.

10. V uvedenom rozhodnutí dovolací súd uviedol, že sa stotožňuje s právnymi závermi najvyššieho súdu uvedenými v odôvodnení rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/177/2005, podľa ktorých zákon č. 58/1969 Zb. neumožňuje náhradu nemajetkovej ujmy pri zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe. Z § 5 zákona č. 58/1969 Zb. okrem iného vyplýva, že právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má voči štátu ten, na kom bola väzba vykonaná, ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené, alebo ak bol spod obžaloby oslobodený. Keďže zákon č. 58/1969 Zb. vo svojich ustanoveniach nedefinuje právny pojem „škoda“, je potrebné podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. subsidiárne vychádzať z ustanovení Občianskeho zákonníka. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa uhrádza skutočná škoda, a to, čo poškodenému ušlo - ušlý zisk. Vo

všeobecnosti sa v rovine právnej teórie a praxe považuje za škodu ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného. Podľa ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich náhradu škody sa nemajetková ujma neodškodňuje, s výnimkou škody spôsobenej niektorým trestným činom korupcie (§ 442 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a pri odškodnení bolesti poškodeného a sťaženia spoločenského uplatnenia pri škode na zdraví (§ 444 Občianskeho zákonníka). Nárok na náhradu škody za väzbu zaručuje nielen vnútroštátna právna úprava - zákon č. 58/1969 Zb., vykonávajúci článok 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, ale aj článok 5 ods. 5 Dohovoru. V zmysle tohto článku Dohovoru, každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť a každý kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. Podmienkou práva na odškodnenie je porušenie práva niektorého ustanovenia čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, alebo že pozbavenie osobnej slobody bolo v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom tohto nároku je vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením čl. 5 Dohovoru. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa škodou v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru rozumie škoda materiálna, tak i nemateriálna. Zákon č. 58/1969 Zb. obsahuje v § 23 osobitnú, špeciálnu (vo vzťahu k Občianskemu zákonníku) právnu úpravu premlčania, podľa ktorej sa právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe alebo treste premlčí za rok odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť oslobodzujúce rozhodnutie alebo rozhodnutie odsudzujúce na miernejší trest alebo rozhodnutie, ktorým bolo trestné konanie zastavené. Podľa všeobecnej (vo vzťahu k zákonu č. 58/1969 Zb.) právnej úpravy Občianskeho zákonníka (§ 101) premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

11. Vec prejednávajúci senát sa stotožňuje s vyššie uvedenou právnou interpretáciou a nemá právny dôvod sa od nej odkloniť. Odvolací súd v preskúmvanej veci dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka; premlčacia doba začala plynúť nasledujúcim dňom po dni, kedy nastala právoplatnosť rozsudku, ktorým bol žalobca oslobodený spod obžaloby, t. j. 26.5.2010 došlo k nezákonnosti väzby vykonanej žalobcom, nasledujúci deň po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku, t. j. 27.5.2010 začala plynúť trojročná premlčacia doba, ktorá uplynula najneskôr dňa 27.5.2013. Žaloba bola na súd prvej inštancie podaná dňa 9.5.2013, teda pred uplynutím premlčacej lehoty, preto žalovanou vznesenú námietku premlčania odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Podľa názoru dovolacieho súdu, odvolací súd predmetnú právnu otázku správne právne posúdil a v tejto súvislosti dopĺňa, že osobitná právna úprava premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej „nezákonnou“ väzbou nie je upravená v zákone č. 58/1969 Zb. a neupravuje ju ani Dohovor. Preto podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. prichádza do úvahy subsidiárne použitie § 101 Občianskeho zákonníka, ktorý je zároveň podľa jeho ustanovenia § 853 subsidiárnym predpisom na občianskoprávne vzťahy, pokiaľ tieto nie sú osobitne upravené ani týmto, ani iným zákonom, pričom tieto sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú tieto vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. Pokiaľ dovolateľka opätovne poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2012 sp. zn. I. ÚS 430/2011 dovolací súd iba odkazuje na záver vyslovený v už spomínanom rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/171/2017, ktorý uviedol, že toto rozhodnutie nerieši obdobnú problematiku, aká je v posudzovanom prípade, nakoľko predmetom sporu vo veci sp. zn. I. ÚS 430/2011 bol nárok žalobcu na náhradu škody v podobe ušlého zisku, ktorá bola spôsobená nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom, teda nie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Z tohto dôvodu nemožno právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnuté v predmetnom náleze k otázke premlčania nároku na náhradu škody aplikovať na posudzovaný prípad.

12. Správny je preto právny záver dovolacieho súdu, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd rozhodol v súlade s týmto právnym názorom, a preto dovolateľka neopodstatnene tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

13. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaná považovala za nesprávne vyriešenú aj otázku primeranosti

náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. s ohľadom na platné a účinne vnútroštátne predpisy upravujúce aj iné finančné kompenzácie. Uvedená právna otázka sa týka správnosti posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nevyhnutnosti zohľadnenia iných hmotnoprávnych predpisov tuzemského právneho poriadku upravujúcich odškodňovanie a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

14. Podľa názoru dovolateľky sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, pričom označila rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd v napadnutom rozhodnutí odkloniť pri riešení vymedzenej právnej otázky. Ide o rozhodnutie EŠLP Karhuvaara a Iltahethi v. Fínsko a rozhodnutia NSSR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, 3Cdo/7/2017 a 3Cdo/19/2018.

15. Pri riešení nastolenej otázky je potrebné pripomenúť aj staršiu judikatúru, ktorá sa týkala sporov, v ktorých išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. ktorý zákon neupravoval náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. dospela prax všeobecných súdov Slovenskej republiky až v súvislosti s právnym názorom najvyššieho súdu obsiahnutým v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát Rc 13/2009. V uvedenom rozhodnutí pri riešení nastolenej otázky (odškodnenie väzby) najvyšší súd vyslovil záver, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Najvyšší súd zdôraznil, že ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu, alebo ktoré by umožňovali súdu absolútne neobmedzenú úvahu. Ich aplikáciu a výklad je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach (najvyšší súd v tomto rozhodnutí poukázal na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike). V nadväznosti na to sa judikatúra začala zaoberať určením výšky odškodnenia, keďže právna úprava v tomto smere úplne absentovala.

16. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahdo práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

17. Danou problematikou sa najvyšší súd zaoberal aj v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012, v ktorom dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.

18. Rovnako v rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 najvyšší súd dospel k záveru, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z., v

zmysle ktorého v prípade že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

19. Vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu sa týkali sporov, v ktorých išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. Tento zákon neupravoval náhradu (a teda ani jej výšku) nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. dospela prax všeobecných súdov Slovenskej republiky až v súvislosti s právnymi názormi najvyššieho súdu obsiahnutými v judikáte R 13/2009.

20. V rozhodnutí z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018 sa najvyšší súd zaoberal otázkou, či sa ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., môže, resp. nemôže vzťahovať na právne vzťahy založené pred 1. januárom 2013. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí dospel k záveru, že na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z. z., ani zákon č. 412/2012 Z. z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z. z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). Európsky súd pre ľudské práva tiež konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon EŠLP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obeť násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko).

21. Najvyšší súd aj v rozhodnutí zo dňa 24. júna 2020 sp. zn. 6Cdo/38/2019 vyslovil, že právny názor zastávajúci potrebu podrobnej špecifikácie dôsledkov vydania nezákonného rozhodnutia, preskúmateľnosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a náležité zohľadnenie iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, je pevne zakotvený v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu prakticky od roku 2006. Tento právny názor predstavuje výklad súladný so štandardom ochrany ľudských práv na európskej úrovni, eliminuje ľubovôľu pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a zohľadňuje výšku priznaných náhrad pri zásahoch do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky. Uvedený prístup nepopiera princíp úplného odškodnenia, keďže nevylučuje vo výnimočných prípadoch priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia.

22. V danom prípade žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za 88 dní väzby, ktorú vykonal od 13.9.1999 do 9.12.1999, teda za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. Odvolací súd pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol na závery najvyššieho súdu o potrebe

určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie. Odvolací súd nevybočil ani z maximálnych limitov stanovaných v inom právnom predpise, čo napokon uznáva aj dovolateľka. Dovolací súd poukazuje na závery obsiahnuté v rozhodovacej praxi ústavného súdu, ktorý vyslovil, že všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy (III. ÚS 754/2016).

23. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd postupoval podľa ustálenej súdnej praxe a vymedzil kritériá, ktorých naplnenie skúmal na základe výsledkov vykonaného dokazovania. Určenie výšky nemajetkovej ujmy zodpovedá a je súladné s požiadavkou spravodlivosti (rozsudok sp. zn. 7Cdo/145/2011 z 12. decembra 2012). K námietke dovolateľky týkajúcej sa nedostatku dôvodov, v čom je žalobcom pociťovaná ujma za 88 dní strávených vo väzbe porovnateľná smrteľnému následku trestného činu dovolací súd neprihliadol, pretože nespadá pod režim dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP dovolateľka neuplatnila (§ 440 CSP).

24. Dovolací súd z dôvodov uvedených v tomto rozhodnutí nedôvodné dovolanie žalovanej zamietol podľa § 448 CSP.

25. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.